

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ – У ШКІЛЬНУ ПРАКТИКУ

(ІЗ ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ)

Михайло ЯКОВЧУК, Заслужений учитель України, переможець Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2018», учитель вищої категорії, учитель-методист гімназії № 18, м. Луцьк

Орієнтація на компетентнісний підхід є одним із шляхів оновлення змісту освіти в умовах НУШ і узгодження його із сучасними потребами, інтеграцією в європейський і світовий простір. Такий підхід акцентує увагу на необхідності нового розуміння знань як інструмента розв'язання життєвих проблем, на потребі інтеграції знань у компетентність. Компетентнісний підхід до навчання іноземних мов розглядаємо як засіб організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, що забезпечує засвоєння ними змісту та досягнення мети навчання під час розв'язання певних проблемних завдань.

Розглянувши різні традиційні та інноваційні педагогічні технології, я дійшов висновку, що найбільш ефективним способом реалізації ключових компетентностей є інтерактивні та інноваційні технології навчання іноземних мов. Інтерактивне навчання спонукає учнів до дії, активізує розумову діяльність, учить мислити та приймати рішення. Уже з перших хвилин уроку намагаюся залучати учнів до навчального процесу, тому використовую такі види роботи: мозковий штурм, асоціативні схеми. Це активізує інтерес і мотивацію до навчання, розширює світогляд учнів. Одним із засобів активізації мовленнєво-розумової діяльності є гра, яку я застосовую на початковому етапі під час навчання німецької мови як другої іноземної. У навчально-виховному процесі я використовую не тільки урочну форму роботи, а й практикую проведення позакласних заходів, конкурсів, вікторин. Часто використовую роботу в парах і малих групах. Цей вид діяльності вчить співпраці, відповідальності, розуміти та підтримувати один одного. У старшій школі практикую дискусію, обговорення. Учні вчаться вести дискусію за допомогою таких

методів: «дерево рішень», «мозковий штурм», «дебати», «ток-шоу» та формулювати власну позицію; співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою; розв'язувати конфлікти в комунікативних ситуаціях; переконувати, аргументувати, досягати взаєморозуміння/компромісу в ситуаціях міжкультурного спілкування; критично оцінювати інформацію з різних іншомовних джерел.

На уроках я не віддаю перевагу одному методу роботи, а серед широкого арсеналу інноваційних технологій обираю ті, які, на мою думку, допоможуть реалізувати мету конкретного заняття.

Так, для формування пізнавального інтересу учнів використовую технологію розвитку критичного мислення. Навчаючи учнів критично мислити, намагаюся допомогти їм подивитись на будь-яку життєву ситуацію з різних позицій, ставити запитання: Чому це так? Кому вигідна ця ситуація? Про що можна дізнатись? Що можна зробити? Критично міркуючи, учні не скаржаться на проблему, а намагаються її розв'язати. Це сприяє активізації їхньої роботи, становленню гармонійно розвинутої особистості.

Активно використовую метод проєктів. Проєкт цінний тим, що в процесі його виконання школярі вчаться здобувати знання, набувати досвіду пізнавальної та навчальної діяльності. Проєктна методика характеризується високою комунікативністю, тому учням пропоную висловити власні думки, почуття, активно включатися в реальну діяльність, приймати власну відповідальність за просування в навчанні.

Використання мультимедійних технологій надає можливість комбінувати в одному занятті

неймовірну кількість цікавих завдань, підвищити якісний рівень використання наочності, змінити ставлення учнів до комп'ютера, оскільки вони починають сприймати його як універсальний інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності.

Розглянемо докладніше ключові компетентності НУШ на прикладах тем, які вивчаються в різних класах.

Компетентність «Екологічна грамотність і здорове життя» реалізується в темах «Я, моя родина, мої друзі» (8 кл.), «Одяг» (8 кл.), «Харчування» (7 кл.), «Відпочинок і дозвілля» (8 кл.), «Природа і погода» (6 кл.), «Шкільне життя» (10 кл.), де учні ілюструють необхідність здорового способу життя на прикладі своєї родини, пояснюють вибір одягу залежно від погоди, обговорюють вибір продуктів, корисних для здоров'я та різні способи приготування їжі для збереження здоров'я та дотримання безпеки, пояснюють необхідність прибирання за собою під час відпочинку, наводять приклади з власного досвіду, розробляють план дій щодо проведення шкільних екологічних заходів та обговорюють участь у них. Таким чином вони вчаться розробляти, презентувати й обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля та пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови.

Компетентність «Ініціативність і підприємливість» формується в темах «Я, моя родина, мої друзі» (9 кл.), «Харчування» (8 кл.), «Стиль життя» (8 кл.), де учні розповідають про доцільне використання кишенькових грошей, складають перелік покупок, аргументують раціональність покупки.

Компетентність «Обізнаність та самовираження у сфері культури» виражена в темах «Музика» (10 кл.), «Театр» (9 кл.), «Визначні пам'ятки Німеччини» (11 кл.). Учні висловлюють на уроках німецькою мовою власні почуття, переживання і судження щодо музичних творів, порівнюють та оцінюють мистецькі твори й культурні традиції Німеччини та України.

Соціальна та громадянська компетентності формуються в темах «Я, моя родина, мої друзі» (8 кл.), «Свята і традиції» (8 кл.), «Спорт»

(7 кл.), «Молодіжна культура» (10 кл.), «Література» (11 кл.), «Робота і професія» (6 кл.), де учні розповідають про розподіл обов'язків у родині, наводять приклади взаємодопомоги членам родини, порівнюють свята й традиції в різних країнах, визначають власні спортивні вподобання та потреби, наводять приклади впливу відомих спортсменів на популяризацію фізичної культури і спорту, висловлюють власне ставлення до розмаїття молодіжних субкультур і течій, обговорюють розмаїття літературної спадщини та повідомляють про перспективи свого професійного вибору.

Компетентність «Уміння вчитися впродовж життя» реалізується в кожній темі, де учні мають змогу самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел, критично оцінювати її та вміють оцінювати власні навчальні досягнення на кінець уроку.

Інформаційно-цифрова компетентність реалізується через вивчення мови з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж. Так, під час вивчення теми «Я, моя родина, мої друзі» (8 кл.) учні за допомогою мобільного додатка «Plickers» ознайомлюються з анкетною німецьких однокласників. Під час вивчення теми «Література» (11 кл.) учні залюбки застосовують мобільні ресурси «Wordle», «Acapela», «Comic». При проведенні учнями дослідження з певної теми (наприклад, тема «Музика» або «Німецькомовні країни») учні застосовують ІКТ для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань.

Аналіз здійснених досліджень на уроках німецької мови з використанням інноваційних технологій дав змогу розглядати поняття «компетентнісний підхід» як процес і результат засвоєння й активного відтворення особистістю комплексу знань, умінь, цінностей, норм, традицій на основі її діяльності, спілкування, відносин; як результат, що передбачає формування здатності застосовувати досвід діяльності під час розв'язання життєвих проблем, брати на себе відповідальність, проявляти ініціативу, активність у командній роботі, попереджувати і вирішувати конфлікти, бути толерантним у складних ситуаціях.